

KORRALDUS

27.10.2026 nr DM-136695-8

Männiku V ja VI liivakarjääri mäeeraldiste (KMIN-111 ja KMIN-131) korrastamistingimuste esitamine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 81 lõike 3 ning tuginedes Maa- ja Ruumiameti 18.08.2026 kirjale nr 7-1/26/9992-2, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse 24.08.2026 kirjale nr 4-4/26/2727-2, Saku Vallavolikogu 17.09.2026 otsusele nr 22 ja Balti Liiv OÜ 25.05.2026 esitatud taotlusele, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 esitada Balti Liiv OÜ-le (registrikood 16316343) kuuluvate Männiku V ja VI liivakarjääride maavara kaevandamise keskkonnalubade nr KMIN-111 ja KMIN-131 alusel kaevandatud maa korrastamisprojekti koostamiseks järgmised korrastamistingimused:

1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve:

1.1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseaduses sätestatule.

1.1.1.2. Kaevandatud maa korrastada veekoguks.

1.1.2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded:

1.1.2.1. Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased. Kaldajoone kujundamisel vältida sirgjoonelisust ja teravnurki.

1.1.2.2. Tagada, et korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasustest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav. 1.1.2.3. Karjääri küljed kujundada nii, et oleks välditud varingud, lihked ja erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui nõlva moodustava materjali looduslik varisemisnurk (ülevalpool veetaset suhtega vähemalt 1:2, allpool veetaset 1:5, võimalusel veelgi laugemad). Kui maavara kaevandamisel pinnasepumpadega on toimunud Männiku tehisjärve nõlvade varingud, tuleb need minimaalselt looduslikule varisemisnurgale vastavalt taastada.

1.1.3. Mulla kasutamise ja käitluse nõuded:

1.1.3.1. Liivaseid kaldaid ei tohi katta huumusrikka pinnasega ega taimestada/metsastada. Nõlvadel peab säilima avatud liiv, mis aja jooksul looduslikult taimestub.

1.1.4. Veerežiimi kujundamise nõuded:

1.1.4.1. Karjäärialal kujunev põhjaveetase peab vastama maa kasutamise sihtotstarbele.

Veekogu sügavus peab valdavalt ületama 2 m ja kaldale tuleb jätta perv, mis peab olema vähemalt 2 m lai ja kuni 1 m kõrgemal veetaseme oodavast maksimaalsest seisust. Veekogu põhi peab olema võimalikult lauge ja ühtlane.

1.1.5. Bioloogilise korrastamise nõuded:

1.1.5.1. Korrastamisprojekti anda veekogust väljajääva ala bioloogilise korrastamise lahendus, vajadusel kirjeldada kasutatavad taimeliigid ja/või istikute arv.

1.1.6. Lisatingimused:

1.1.6.1. Korrastamisprojekti põhjendada kasutatava tehnoloogia valikut lähtuvalt korrastamistingimustest, keskkonnatingimustest ja majanduslikest kaalutlustest.

1.1.6.2. Mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiridesse kuuluvalt alalt tuleb likvideerida kõik keskkonnoahtu ja ala hilisematele kasutajatele ohtu kujutada võivad seadmed ja ehitised.

1.1.6.3. Säilitada teenindusmaa edelaosal kulgev teelõik.

1.1.6.4. Kui projektiga planeeritakse veekogule supluskoht, siis peavad veealused nõlva kalded olema supluskohas vähemalt suhtega 1:8.

1.1.6.5. Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele).

1.1.6.6. Võimalusel kavandada Männiku V ja VI mäeeraldise edelaossa ja läänekülge rannaalad koos supluskohtadega. Täpne lahendus töötada välja koostöös Saku Vallavalitsusega ning korrastamisprojekt kooskõlastada Saku Vallavalitsusega enne Keskkonnaametile rakendamise nõusoleku saamiseks esitamist. Maaomaniku ja RKIKi kirjalik nõusolek rannaala loomiseks tuleb lisada korrastamisprojektile.

1.1.6.7. Korrastamisprojekti koostades võtta asjakohases ulatuses aluseks AS-i Maves poolt koostatud töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“, kus on välja töötatud maastikuarhitektuuriline visioon, mis annab kogu maardla osas ülevaatliku pildi.

2. ASJAOLUD

Balti Liiv OÜ (registrikood 16316343, aadress Tartu mnt 84a-159, Kesklinna linnaosa, Tallinn) esitas 25.05.2026 Keskkonnaametile taotluse (registreeritud KOTKAS-s 26.05.2026 menetluse nr M-136694 juurde) Männiku V ja VI liivakarjääride mäeeraldise korrastamistingimuste saamiseks.

Balti Liiv OÜ-le kuuluvad maavara kaevandamiseks antud keskkonnaloa nr KMIN-111 ja KMIN-131, mille alusel on lubatud kaevandada Männiku V ja Männiku VI liivakarjääris ehitus- ja täiteliiva. Männiku V liivakarjääri keskkonnaluba nr KMIN-111 kehtib 28.01.2010 – 27.01.2035 ja Männiku VI liivakarjääri keskkonnaluba nr KMIN-131 kehtib 21.04.2015 – 21.04.2029.

Männiku V ja VI liivakarjäärid asuvad Harju maakonnas Saku vallas Männiku külas riigile kuuluval kinnistul Männiku liivakarjäär 5 (katastritunnus 71801:001:1069; kinnistu nr 13216002), mille riigivara valitseja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja

volitatud asutus Maa- ja Ruumiamet. Männiku VI liivakarjäär paikneb Männiku V liivakarjääri lamamis.

Männiku V liivakarjääri mäeeraldise pindala on 16,29 ha ja teenindusmaa pindala on 23,33 ha. Kaevandatud maa kasutamise otstarve on tehisveekogu.

Männiku VI liivakarjääri mäeeraldise pindala on 16,14 ha ja teenindusmaa pindala on 23,33 ha. Kaevandatud maa kasutamise otstarve on veekogu.

Keskkonnaloal nr KMIN-111 on korrastamisega seotud kõrvaltingimus nr 2 (*kui maavara kaevandamisel pinnasepumpadega on toimunud Männiku tehisjärve nõlvade varingud, on kaevandaja kohustatud karjääri korrastustööde käigus need nõlvad taastama*), mis kuulub täitmisele.

Üle mäeeraldiste teenindusmaade kulgeb elektriõhuliin 35kV-AS-70 (VID kood ELV305180320-2) ja selle kaitsevöönd.

Mäeeraldised ja nende teenindusmaad kattuvad täielikult riigikaitse ehitise Männiku harjutusvälja, Männiku lasketiiru ja Männiku linnaku piiranguvöönditega.

Mäeeraldiste teenindusmaadest vahetult läänes kulgeb raudtee, mille kaitsevööndiga on kattumine ca 17 m ulatuses.

3. KAALUTLUSED KORRASTAMISTINGIMUSTE ESITAMISEL

3.1. Täiendavad kaalutlused

Maapõueseaduse (*MaaPS*) § 80 lõike 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (*korrastamisprojekti*) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt.

Korraldusega esitab Keskkonnaamet kaevandamisloa omajale korrastamistingimused, lähtudes keskkonnamõju hindamise soovitustest (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamustest. Juhul kui kaevandatud maa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, arvestatakse ka Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamust. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda MaaPS § 81 lõikes 9 sätestatud nõuetest.

Kuna Männiku VI liivakarjäär paikneb Männiku V liivakarjääri lamamis sh kattuvad pindaliselt, esitab Keskkonnaamet käesoleva korraldusega ühised korrastamistingimused mõlemale karjäärile korraga.

Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lõike 5 alusel 27.07.2026 kirjaga nr DM-136695-1 kohaliku

omavalitsuse üksuse (Saku Vallavalitsus), maaomaniku (Maa- ja Ruumiamet) ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamust Männiku V ja VI liivakarjääride korrastamistingimuste väljastamiseks, arvamuse andmise tähtajaga hiljemalt 28.08.2026. Kiri saadeti teadmiseks ja soovi korral arvamuse esitamiseks ka Edelaraudtee Aktsiaseltsile ja Elektrilevi OÜ-le.

Edelaraudtee Aktsiaselts ja Elektrilevi OÜ arvamust ei esitanud.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus nõustus 24.08.2026 kirjaga nr 4-4/26/2727-2 (registreeritud KOTKAS-s 24.08.2026 numbriga DM-136695-3) korrastamistingimuste eelnõuga ettepanekuid ja vastuväiteid esitamata.

Maa- ja Ruumiamet (MaRu) palus 18.08.2026 kirjaga nr 7-1/26/9992-2 (registreeritud KOTKAS-s 18.08.2026 numbriga DM-136695-2) korrastamistingimusi täiendada järgmiselt:

- 1) täiendada punkti 1.1.4.1. järgmise lausega: „Kaldaperv peab olema vähemalt 2 m lai ja kuni 1 m kõrgemal veetaseme oodatavast maksimaalsest seisust.“;
- 2) lisada tingimustele punkt 1.1.4.2 järgmises sõnastuses: „Korrastamise käigus rajatava veekogu põhi kujundada lauge ja ühtlane.“;
- 3) lisada tingimustele punkt 1.1.4.3. järgmises sõnastuses: „Korrastamise käigus rajatava veekogu nõlvad rajada nõlvusega ülevalpool veetaset suhtega vähemalt 1:2, allpool veetaset 1:5. Võimaluse korral jätta eespool mainitud nõlvad laugemad. Kui projektiga planeeritakse veekogule supluskoht, siis peavad veealused nõlva kalded olema supluskohas vähemalt suhtega 1:8. Supluskoha rajamine on võimalik ainult juhul, kui kohalik omavalitsus on valmis korraldama kaevandatud maa korrastamise käigus loodava rannaala avaliku kasutuse ning heakorra.“;
- 4) lisada tingimustele punkt 1.1.6.4. järgmises sõnastuses: „Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele.“.

MaRu ettepanekute alusel täiendab Keskkonnaamet korrastamistingimusi järgmiselt:

- punkti 1.1.4.1. uus sõnastus: *karjäärialal kujunev põhjaveetase peab vastama maa kasutamise sihtotstarbele. Veekogu sügavus peab valdavalt ületama 2 m ja kaldale tuleb jätta perv, mis peab olema vähemalt 2 m lai ja kuni 1 m kõrgemal veetaseme oodatavast maksimaalsest seisust. Veekogu põhi peab olema võimalikult lauge ja ühtlane.*

- punkti 1.1.2.3. uus sõnastus: *karjääri küljed kujundada nii, et oleks välditud varingud, lihked ja erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui nõlva moodustava materjali looduslik varisemisnurk (ülevalpool veetaset suhtega vähemalt 1:2, allpool veetaset 1:5, võimalusel veelgi laugemad). Kui maavara kaevandamisel pinnasepumpadega on toimunud Männiku tehisjärve nõlvade varingud, tuleb need minimaalselt looduslikule varisemisnurgale vastavalt taastada.*

Samuti lisatakse punktid 1.1.6.4 (*kui projektiga planeeritakse veekogule supluskoht, siis peavad*

veealused nõlva kalded olema supluskohas vähemalt suhtega 1:8) ja 1.1.6.5 (kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele).

Saku Vallavalitsus palus 24.08.2026 kirjaga nr 6-4/157-2 (registreeritud KOTKAS-s 24.08.2026 numbriga DM-136695-4) arvamuse andmise tähtaega pikendada kuni 25.09.2026 tulenevalt volikogu istungite toimumise ajast. Keskkonnaamet nõustus 24.08.2026 kirjaga nr DM-136695-5 arvamuse andmise tähtaega pikendama kuni 25.09.2026. Saku Vallavolikogu andis 17.09.2026 otsusega nr 22 (registreeritud KOTKAS-s 22.09.2026 numbriga DM-136695-6) arvamuse korrastamistingimuste eelnõule, tuues välja järgmist.

Männiku V ja VI mäeeraldise edelaosa piirneb 2026. a suvel kaevandamisjärgselt korrastatuks tunnistatud alaga, kuhu rajati sealse kaevandaja (AS TREV-2 Grupp) poolt supluskoht koos rannaalaga ja päästeautodele juurdepääs. Saku vald palub kavandada Männiku V ja VI mäeeraldise edelaossa ja läänekülge samuti vastavalt reaalsele kaevandamisjärgsetele võimalustele rannaalad koos supluskohtadega. Täpne lahendus töötada välja koostöös Saku Vallavalitsusega. See eeldab muuhulgas korrastamisprojekti koostamisel Saku Vallavalitsusega töökoosolekute pidamist. Tulenevalt eelnevast on vajalik, et Männiku V ja VI korrastamisprojekt kooskõlastatakse Saku Vallavalitsusega ning seda enne rakenduse nõusoleku saamist. Korrastamisprojekti koostades võtta aluseks AS-i Maves poolt koostatud töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“. Uuringus on välja töötatud ka maastikuarhitektuuriline visioon, mis annab kogu maardla osas ülevaatliku pildi.

Seega soovis Saku Vallavolikogu, et korrastamistingimustesse lisataks järgmised punktid:

1. *Kavandada vastavalt reaalsele kaevandamisjärgsetele võimalustele Männiku V ja VI mäeeraldise edelaossa ja läänekülge rannaalad koos supluskohtadega. Täpne lahendus töötada välja koostöös Saku Vallavalitsusega.*
2. *Männiku V ja VI korrastamisprojekt kooskõlastada Saku Vallavalitsusega ning seda enne rakenduse nõusoleku saamist.*
3. *Korrastamisprojekti koostades võtta aluseks AS-i Maves poolt koostatud töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“. Uuringus on välja töötatud ka maastikuarhitektuuriline visioon, mis annab kogu maardla osas ülevaatliku pildi.*

Keskkonnaamet kaalus esitatud ettepanekuid. MaRu ei ole rannaala loomise vastu, kui vald korraldab selle kasutuse ja heakorra. Samas ei ole teada, kas loodav rannaala takistaks riigikaitse ehitise eesmärgipärast kasutamist või mitte. Ühtlasi ei ole rannaala kujundamist varasemalt määratud ka korrastamise suunaks, mis tähendab, et kaevandaja ei ole kaevandamisõiguse realiseerimisel sellega arvestanud (eelkõige laugete nõlvade jätmise vajadusega). Saku Vallavolikogu soovi siiski arvesse võttes ja hilisemate arusaamatuste vältimiseks lisab Keskkonnaamet korrastamistingimustesse punkti 1.1.6.6 järgmises sõnastuses: *Võimalusel kavandada Männiku V ja VI mäeeraldise edelaossa ja läänekülge rannaalad koos supluskohtadega. Täpne lahendus töötada välja koostöös Saku Vallavalitsusega ning*

korrastramisproukt kooskõlastada Saku Vallavalitsusega enne Keskkonnaametile rakendamise nõusoleku saamiseks esitamist. Maaomaniku ja RKIKi kirjalik nõusolek rannaala loomiseks tuleb lisada korrastramisprouktile.

Samuti lisatakse punkt 1.1.6.7: *Korrastramisproukti koostades võtta asjakohases ulatuses aluseks AS-i Maves poolt koostatud töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“, kus on välja töötatud maastikuarhitektuuriline visioon, mis annab kogu maardla osas ülevaatliku pildi.*

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 tuleb enne haldusakti andmist menetlusosalisele anda võimalus esitada oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis 07.10.2026 kirjaga nr DM-136695-7 Balti Liiv OÜ arvamust Männiku V ja VI liivakarjääride korrastramistingimuste esitamise otsuse eelnõule, paludes arvamust hiljemalt 22.10.2026.

Balti Liiv OÜ arvamust ei esitanud.

3.2. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lõike 2 punkti 2 ja § 27 lõike 1 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastramisel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 2² sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (määrus). Kavandatav tegevus (Männiku V ja VI liivakarjääride korrastramine pindalal 23,33 ha) ei kuulu KeHJS § 6 lõike 1 loendisse ega ka määruse loendisse, mistõttu KeHJS § 3, § 6, § 11 lõigete 3 ja 4 ning määruse alusel ei ole antud juhul keskkonnamõju hindamise algatamine kohustuslik, samuti ei ole vajalik eelhindamine ning keskkonnamõju hindamise vajalikkuse kaalumine.

Tulenevalt eelnevast ei ole vajalik koostada keskkonnamõju hindamise eelhinnangut Männiku V ja VI liivakarjääride korrastramistingimuste andmisel.

4. VAIDLUSTAMINE

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa- ja Ruumiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Saku Vallavalitsus

Marin Varblane
vanemspetsialist
maapõuebüroo